

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСВІТЯН — ЗАПОРУКА РІВНОГО ДОСТУПУ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

За результатами Всеукраїнського науково-практичного семінару «Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2021 (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19)»

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-5>

ГРИЦЕНЧУК

Олена Олександрівна

кандидат педагогічних наук,
старший науковий
співробітник відділу
компаративістики
інформаційно-освітніх
інновацій Інституту
інформаційних технологій і
засобів навчання Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

Анотація. Представлено результати роботи Всеукраїнського науково-практичного семінару для освітян «Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2021 (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19)», що відбувся 2 березня 2021 р. у Національній академії педагогічних наук України. Щорічний науково-освітній захід, спрямований на підвищення ефективності професійної діяльності педагогів, а також обмін досвідом використання сучасних цифрових засобів навчання у шкільній освіті, проводиться відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України четвертий рік поспіль. Висвітлюється програма заходу, що передбачала проведення плідної дискусії про шляхи подолання викликів, спричинених пандемією COVID-19, актуальні проблеми в освіті, зокрема, розвиток та вдосконалення особистісних професійних компетентностей у формуванні ефективного цифрового навчального середовища нової української школи, знайомство з педагогічними інноваціями, кращими навчальними практиками та передовим міжнародним педагогічним досвідом.

Ключові слова: освіта; цифрова компетентність учителя; Нова українська школа; COVID-19.

Проблема розвитку цифрової компетентності освітян в сучасному інформаційному суспільстві залишається актуальною в умовах цифрових трансформацій, що відбуваються в освіті. 2 березня 2021 р. у Національній академії педагогічних наук України пройшов Всеукраїнський науково-практичний семінар для вчителів, керівників закладів освіти, аспірантів, докторантів, методистів, науково-педагогічних працівників: «Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2021 (Подолання викликів у період карантину, спричиненого COVID-19)», присвячений 30-річчю Незалежності України. Започаткований у 2018 році, семінар постійно викликає інтерес педагогічної спільноти, попри те, що відділ компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (ІІТЗН НАПН України) проводить його щороку.

Вчені ІІТЗН НАПН України четвертий рік поспіль збирають фахівців для обговорення проблем використання цифрових технологій у підготовці вчителів до активної професійної діяльності в контексті ідей Нової української школи та цифровізації освіти. Сьогодні застосування ІКТ набуло гостроти у зв'язку з необхідністю працювати в умовах карантину, спричиненого COVID-19. Цього року до заходу прилучилося більше 100 учасників.

Науково-практичний семінар ІІТЗН НАПН України відбувся за підтримки [Міністерства освіти і науки України](#), [Національної академії педагогічних наук України](#), [Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»](#) та [Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти](#).

Програму заходу було побудовано на основі [методичних рекомендацій «Використання засобів хмароорієнтованого навчального середовища для розвитку ІК-компетентності вчителів»](#), що їх розробив відділ компаративістики інформаційно-освітніх інновацій ІІТЗН НАПН України у рамках виконання наукового дослідження, яке проводилося протягом 2017-2019 рр. (ДР № 0117U000198 Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів в умовах хмароорієнтованого навчального середовища). Методичні рекомендації базуються на тематиці навчальних модулів, присвячених методичним засадам використання засобів хмароорієнтованого навчального середовища в умовах післядипломної освіти для розвитку ІК-компетентності вчителя, розрахованих на 17 навчальних годин / 0,5 кредитів.

Розвиток цифрової компетентності вчителів є однією з важливих умов здійснення рівного доступу до якісної освіти, що набуло актуальності в умовах запровадження карантинних заходів, викликаних пандемією COVID-19. Для самостійного опрацювання запропоновано такі теми:

- *Розвиток хмароорієнтованого навчального середовища в зарубіжних країнах.* Висвітлено проблеми розвитку хмароорієнтованого навчального середовища в країнах зарубіжжя, теоретичні засади та освітні стратегії; сучасні хмароорієнтовані засоби навчання.
- *Практичний досвід вітчизняної та зарубіжної освіти щодо використання веб-інструментарію як засобу організації електронного навчання.* Розкрито аспекти використання хмарних сервісів для організації навчання та професійного зростання; дидактичні можливості цифрових

навчальних платформ; особливості універсального освітнього простору «ACCENT» як інноваційного засобу формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя та учня.

- *Електронні освітні ресурси хмароорієнтованого навчального середовища для оцінювання цифрової/інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя.* Викладено підходи щодо самооцінювання цифрової компетентності та його значення для професійного розвитку вчителя; використання хмарних сервісів для планування навчальних заходів (планів уроків, навчальних проєктів та ін.); вимоги до оцінювання цифрової/ІК-компетентності вчителя в сучасних умовах хмароорієнтованого навчального середовища.

Семінар пройшов у гібридному форматі з онлайн-підтримкою, до нього долучилися вчителі, методисти, спеціалісти системи післядипломної педагогічної освіти, наукові та науково-педагогічні працівники, аспіранти, докторанти з різних областей України. До учасників з вітальним словом звернувся начальник головного управління загальної середньої та дошкільної освіти Директорату дошкільної та шкільної освіти Міністерства освіти і науки України *Ю.Г. Кононенко*. Висловив підтримку з боку НАПН України *О.І. Ляшенко*, академік-секретар Відділення загальної середньої освіти НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України. З доповіддю виступив директор ІІТЗН НАПН України, доктор технічних наук, професор, академік НАПН України *В.Ю. Биков*.

На заході представлено доповіді науковців і практиків. Вчені відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій ІІТЗН НАПН України познайомили учасників заходу з передовими надбаннями теорії і практики освіти зарубіжжя.

О.В. Овчарук, завідувач відділу, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,

доповіла про результати моніторингу готовності і потреб учителів щодо використання ІКТ в умовах карантину в 2021 р. Учасники заходу також ознайомилися з прикладами оцінювання рівня ІКТ-компетентності вчителів в системі післядипломної освіти.

Проректор із зовнішніх зв'язків і моніторингу якості освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти *І.В. Ветров* представив доповідь «Використання технологій дистанційного навчання під час організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах COVID-19 на Рівненщині».

Л.А. Карташова, заступник директора ЦПО з дистанційного навчання ДЗВО «Університет менеджменту освіти», доктор педагогічних наук, професор, ознайомила з результатами дослідження «Вихор цифровізації трансформує освіту: світові політичні рішення».

М.В. Пархоменко, кандидат історичних наук, керівник гуртка в комунальному закладі «Школа мистецтв» Харківської міської ради виступив із доповіддю «Позашкільна освіта в умовах карантину».

Доповіді вчителів висвітлили результати практичних освітніх розробок та інновацій.

Цікавими і корисними були презентації педагогів-практиків, що стосувалися особливостей організації процесу дистанційного навчання, висвітлення кращих педагогічних практик, розробок та інновацій, а саме: досвідом використання ІКТ для організації та проведення дистанційного/змішаного навчання у закладах загальної середньої освіти поділився *Є.Д. Ашортія*, заступник директора з НВР, учитель історії Харківської спеціалізованої школи № 80 («Інтерактивні вправи для організації дистанційного навчання учнів середньої та старшої школи»); інструментарій, що використовується вчителями під час навчання онлайн, — тема, висвітлена в презентації *О.О. Сіманько*, учителя хімії Криворізької загальноосвітньої школи № 68 («Засоби й інструменти в організації освітнього процесу під час дистанційного навчання»); з баченням проблеми загальних підходів щодо організації дистанційного навчання познайомила учасників заходу *Н.М. Біловол*, директор комунального закладу «Верхньокам'янська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів» Званівської сільської ради Бахмутського району Донецької області («Оновлення підходів до організації освітнього процесу в умовах дистанційного/змішаного навчання здобувачів освіти»); учитель початкових класів *Н.Є. Братковська*, заступ-

ники директора з навчально-виховної роботи *О.В. Кочерга*, *Л.М. Логвин*, учитель історії *Т.М. Сендецька* комунального закладу «Лозівський лицей № 10» Лозівської міської ради Харківської області поділилися досвідом використання ІКТ у процесі навчання дистанційно («Організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти»).

Учасники науково-практичного семінару після закінчення заходу отримали сертифікати. За підсумками науково-практичного семінару опубліковано збірник матеріалів, куди увійшли результати наукових напрацювань педагогів. Ознайомитися з виданням, а також зі збірниками матеріалів попередніх семінарів та результатами наукових досліджень вчених відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій ІІТЗН НАПН України можна на сайті Електронної наукової бібліотеки НАПН України за [посиланням](#).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Електронна бібліотека НАПН України. (2015-2021). *Відділ компаративістики інформаційно-освітніх інновацій ІІТЗН НАПН України*. <https://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/csdiei/>
- Іванюк, І.В., & Овчарук, О.В. (2021). *Результати онлайн опитування «Готовність і потреби вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ в умовах карантину»* : аналітичний звіт. Київ: ІІТЗН НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/724564/>
- Іванюк, І.В., & Овчарук, О.В. (ред.) (2020). *Цифрова компетентність сучасного вчителя Нової української школи: 2020*. Житомир: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/723265/>
- Коневщинська, О.Є., & Овчарук, О.В. (заг. ред.). (2018). *Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи*. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/710586/>
- Овчарук, О.В. (ред.) (2019). *Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2019*. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/718371/>

Овчарук, О.В. (ред.) (2021). *Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2021*. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/724632/>

Овчарук, О.В., & Іванюк, І.В. (2020). Результати онлайн опитування «Потреби вчителів у підвищенні фахового рівня з питань використання цифрових засобів та ІКТ в умовах карантину». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-1>

Овчарук, О.В., Малицька, І.Д., Іванюк, І.В., Гриценчук, О.О., Кравчина, О.Є., & Сороко, Н.В. (2019). *Використання засобів хмароорієнтованого навчального середовища для розвитку ІК-компетентності вчителів : методичні рекомендації*. Київ: Літера ЛТД. <https://lib.iitta.gov.ua/717885/>

Президія Національної академії педагогічних наук України. (2021, 18 березня). *Про заходи НАПН України з відзначення 30-річчя Незалежності України (1-2/4-53)*.

DIGITAL COMPETENCE OF EDUCATORS IS A GUARANTEE OF EQUAL ACCESS TO QUALITY EDUCATION

All-Ukrainian scientific and practical seminar «Digital Competence of a Modern Teacher of the New Ukrainian School: 2021 (Overcoming challenges during the quarantine period COVID-19)»

Olena Hrytsenchuk

PhD in Pedagogy, Senior Researcher Fellow of the Comparative Studies Department for Information and Education Innovations, Institute of Information Technologies and Learning Tools of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The results of the all-Ukrainian scientific and practical seminar for educators «Digital Competence of a Modern Teacher of the New Ukrainian School: 2021 (Overcoming Challenges During Quarantine COVID-19)», which took place at the National Academy of Educational Sciences of Ukraine on March 2, 2021, and was conducted by the Comparative Studies Department for Information and Educational Innovations at the Institute of Information Technologies and Learning Tools of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine for the fourth year. The annual scientific and educational event is aimed at improving the efficiency of professional activities of teachers, as well as the exchange of experience in the use of modern digital teaching tools in school. The program of the event is enlightened. It included a productive discussion on the ways to overcome the challenges posed by the COVID-19 pandemic; development and improvement of personal professional competences in the formation of an effective digital learning environment of the New Ukrainian School; acquaintance with pedagogical innovations, the best teaching practices and advanced international pedagogical experience.*

Keywords: *education; teachers' digital competence; New Ukrainian School; COVID-19.*

Дата публікації: 22 вересня 2021 р.